

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, [http:// www.kp.org.pl](http://www.kp.org.pl)

Świebodzin, 17 listopada 2015 r.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp

dotyczy: projekty zmian planów ochrony rezerwatów przyrody.
sprawę prowadzi: Paweł Pawlaczyk pawel.pawlaczyk@kp.org.pl

W związku z obwieszczonym projektem zmiany planu ochrony rezerwatu przyrody Santockie Zakole, przedstawiam następujące uwagi:

1. Zgodnie z art 19 ust 6 ustawy o ochronie przyrody, plan ochrony rezerwatu może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony przyrody, co oznacza, że ustawodawca zastrzegł możliwość zmiany planu ochrony rezerwatu w okresie jego obowiązywania tylko do przypadków, w których zmiana taka wynika z potrzeb ochrony przyrody.
Tymczasem, przedstawiony projekt byłby już drugą zmianą planu ochrony rezerwatu w okresie dwóch lat, a wątpliwe jest, czy zmiana ta (podobnie jak poprzednia) wynika z potrzeb ochrony przyrody. Zmiany takie są w naszej ocenie niezgodne z ustawą, której zapisy miały na celu zagwarantowanie trwałości raz ustanowionego planu ochrony.
2. Co do meritum proponowanych zmian:
  - a) Nie widzimy powodu zmiany załącznika 6 w sposób eliminujący cele dla gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony w ptasim obszarze Natura 2000, w skład którego wchodzi rezerwat;
  - b) Proponowana zmiana wprowadza nowe błędy, których nie ma w aktualnie obowiązującym planie, np. dla siedliska 3150 błędnie odnosi cel do gatunku;
3. Plan ochrony z 7 maja 2015 r. powinien być, w związku z potrzebami ochrony przyrody, zmieniony w innym zakresie:
  - a) Jako przyrodnicze uwarunkowania realizacji celu ochrony należy wyraźnie wskazać także położenie w obszarze zalewowym rzek Noteci i Warty i występowanie powtarzalnych, wiosennych zalewów wodami rzecznyymi, co sprzyja wykształceniu i utrzymywaniu się specyficznych ekosystemów rezerwatu;
  - b) Jako potencjalne zagrożenie należy podać spadek częstotliwości i czasu trwania wiosennych zalewów terenu rezerwatu wodami rzecznyymi, co może nastąpić zarówno wskutek zmian klimatyczno-hydrologicznych, jak i wskutek celowego zarządzania przepływami rzek Warta i Noteć, w tym wykonywania prac utrzymaniowych przyspieszających odpływ wód;

- c) Utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąk selernicowych nie zapobiegnie zagrożeniu polegającym na ekspansji kolczurki klapowanej, ponieważ ekspansja tego gatunku obejmuje głównie okrajki i skraje zadrzewień i lasów, a nie łąki;
- d) Podstawowym sposobem zapobiegania zagrożeniu od wędkarstwa jest nieudostępnienie terenu rezerwatu do wędkowania;
- e) Potencjalnym zagrożeniem dla warunków wodnych nie jest „prostowanie i zmiana przebiegu koryt rzecznych”, ale prace utrzymaniowe w istniejących korytach rzecznych, nie zmieniające trasy koryta, ale przyspieszające spływ wód;
- f) Potencjalnym zagrożeniem jest także spadek częstości i intensywności okresowych zalewów wodami rzeczными wskutek sterowania przepływami rzeki Warty na obiektach ochrony przeciwpowodziowej (w tym zbiornik Jeziorsko, a potencjalnie także polder Golina);
- g) Jeżeli ekspansja kolczurki klapowanej jest obserwowanym, istniejącym zagrożeniem, to w jaki sposób stan ochrony siedlisk przyrodniczych, w jakich ta ekspansja zachodzi, mógł być uznany za „właściwy”? Brak możliwości przeciwdziałania tej ekspansji oznacza, że perspektywy ochrony odpowiednich siedlisk, a w konsekwencji ogólny stan ich ochrony, muszą być ocenione jako złe;
- h) Cele działań ochronnych dla siedlisk przyrodniczych powinny obejmować nie tylko „Utrzymanie istniejącego, właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego w obszarze” (por. jednak wątpliwości wyżej!), ale także utrzymanie podstawowych uwarunkowań ochrony siedliska w postaci powtarzalnych zalewów wodami rzeczными. Wyraźne wyartykułowanie tego aspektu w celach ochrony jest konieczne, by prawidłowo określić dla rezerwatu cele środowiskowe w sensie art 38f ustawy Prawo Wodne;
- i) Celem działań ochronnych w rezerwacie przyrody jest określony stan przedmiotów ochrony w rezerwacie, a nie „w obszarze”;
- j) Cele działań ochronnych dla wymienionych gatunków ptaków powinny być specyficznymi celami, jakie mają być osiągnięte w rezerwacie;
- a) Działania ochrony czynnej dla łąk w rezerwacie nie mogą być dzielone na „fakultatywne” i „obligatoryjne”. Nie ma do tego przesłanek prawnych: delegacja prawna do takiego rozróżnienia wynika z rozporządzenia w sprawie sporządzania planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 i nie może być rozciągana na plan ochrony rezerwatu. Nie ma też podstaw merytorycznych: w rezerwacie przyrody powinny być obligatoryjnie, a nie tylko fakultatywnie, wykonane w pełnym zakresie wszystkie działania potrzebne dla ochrony rezerwatu.
- b) Nieprawidłowe i szkodliwe jest odwoływanie się w akcie prawnym do „obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich”. W akcie prawnym nie można zawrzeć norm, których treść nie byłaby jednoznaczna, a zmieniałyby się stosownie do zmian obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. W czasie obowiązywania PZO należy oczekiwać sporządzenia nowego PROW na lata 2022-2028; który od 2022 stanie się „obowiązującym”. Ustanawiany PZO nie może odsyłać do dokumentu, który jeszcze nie istnieje, gdyż uchybia to zasadom techniki prawodawczej. Co do meritum, jest to zupełnie niezasadne w rezerwacie przyrody: w rezerwacie powinny być obligatoryjnie, a nie tylko fakultatywnie, wykonane w pełnym zakresie wszystkie działania potrzebne dla ochrony rezerwatu, niezależnie jaki PROW obowiązuje.
- c) Jeżeli plan ochrony przewiduje dopiero wykonanie, w rezerwacie przyrody, inwentaryzacji siedliska przyrodniczego (wskazując na brak wiedzy o jego występowaniu), to znaczy że został opracowany niezgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku

krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz.U. 2005 nr 94 poz. 794). Rozporządzenie to wymaga, by prace inwentaryzacyjne w ramach prac nad planem ochrony rezerwatu przeprowadzić w pełnym zakresie potrzebnym do zaplanowania ochrony rezerwatu. Celem ochrony siedliska przyrodniczego nie może być „wykonanie ekspertyzy..”, ponieważ wykonanie ekspertyzy w żaden sposób nie wpłynie bezpośrednio na stan siedliska;

- d) Konieczne wydaje się monitorowanie w rezerwacie poziomu wody Warty i Noteci (pomiar ciągły, codzienny) oraz zasięgu i czasu trwania zalewu wodami rzecznyymi (ciągły monitoring w czasie trwania zalewu), są to bowiem podstawowe uwarunkowania funkcjonowania ekosystemów rezerwatu. Aby rzeczywiście uzyskać informacje potrzebne do ochrony rezerwatu, monitoring ten musi mieć szerszy zakres, niż ocena stanu ochrony siedlisk przyrodniczych wg metody Państwowego Monitoringu Środowiska: w szczególności musi mieć charakter ciągły, a nie polegać tylko na jednorazowej obserwacji co 5 lat.

4. Przypominam tu, że w 2013 r. sprzeciwialiśmy się sprzedaży w ręce prywatne gruntów w tym rezerwacie przyrody, wnosząc o podjęcie kroków zmierzających do powstrzymania procesu sprzedaży i przejęcie gruntów przez RDOŚ (wcześniej były one w zarządzie Parków Krajobrazowych). RDOŚ wyrażał wówczas stanowisko, że prywatyzacja większości gruntów rezerwatu nie wpłynie na możliwość ochrony obiektu, gdyż właściciel prywatny będzie zobligowany do przestrzegania obowiązujących w nim zakazów. My podkreślaliśmy, że praktyka ochrony przyrody wskazuje, że egzekwowanie tego jest niezwykle trudne nawet w parkach narodowych, a na planowane w rezerwacie działania ochronne, czy choćby wykorzystanie jego obszaru jako przestrzeni publicznej do badań, edukacji albo turystyki kwalifikowanej, będzie mógł nie wyrazić zgody.

W świetle ówczesnego stanowiska RDOŚ, kuriozalne jest obecnie ustanawianie w planie ochrony rezerwatu norm, których realizacja zależy właśnie od woli właściciela gruntów – jak działań czynnej ochrony łąk wskazywanych tylko jako działania „fakultatywne”, zależne od możliwości ich finansowania z PROW. Jak podkreśliliśmy wyżej, takie zapisy w planie ochrony rezerwatu z 7 maja 2015 r. są nietrafne i niezgodne z delegacją prawną do sporządzenia planu ochrony rezerwatu przyrody. W szczególności wnosimy więc, by obecnie proponowaną zmianę planu wykorzystać do ich poprawienia, co wynika z potrzeb ochrony przyrody.

z poważaniem